

1939
КГМИ

1996
КГМА

Официальный сайт КГМА – www.kgma.kg

ДАРЫГЕР

Газета основана 2007 году. № 3 (65) Декабрь, 2022

*Уважаемые преподаватели,
сотрудники, студенты и аспиранты!*

Дорогие ветераны!

лектива нашей академии будет успешно продолжена и в 2023 году.

Примите пожелания здоровья, счастья, успехов в учебно-воспитательной работе и научной деятельности. Пусть наступающий год станет годом стабильности, исполнения намеченных планов, уверенных побед, новых свершений, финансового благополучия и личного счастья! Пусть никогда не покидает вас Вера, Надежда и Любовь!

От всей души поздравляю вас с наступающим Новым годом! Благодарю за плодотворную работу, добросовестную учебу и искреннюю заинтересованность в развитии и процветании нашей академии.

Пусть следующий год пройдет под знаком позитивных перемен и принесет каждой семье много светлых дней, хорошего настроения и нескончаемой радости. Пусть вас объединяет атмосфера добра и заботы, а все загаданное непременно сбывается!

С Праздником! И до новых встреч в 2023 году!

**Ректор КГМА им. И. К. Ахунбаева
профессор Индира Кудайбергенова**

КММАнын Президенттик стипендияга ээ болгон студенттери

2022-жылдын 16-декабрында өлкөнүн жогорку окуу жайларынын мыкты студенттерине президенттик стипендияларды тапшыруу аземи болуп өттү.

Президент Садыр Жапаров президенттик стипендияга татыктуу болуу менен башкаларга үлгү болгон жаштардын эмгегин баса белгилеп, бардыгын окуудагы жетишкендиктери менен куттуктады.

Белгилей кетсек, И. К. Ахунбаев атындагы КММАнын 7 студенти татыктуу стипендият болду:

Бокешева Аяна Азаматовна – 4-курс МПД;
Бабаджанов Нурсайд Нурмухамедович – 5-курс Педиатрия;
Ильичова Алина Ильичовна – 5-курс Лечебное дело 1;
Кыргызов Октамжан Фархаджанович – 5-курс Лечебное дело 1;
Ниязалиева Айдана Асылбековна – 4-курс Стоматология;
Сариева Бермет Октомбековна – 4-курс Лечебное дело 1;
Садвакасов Байтик Эркинович – 5-курс Лечебное дело 2.
Стипендияттарды куттуктайбыз!

К. Б. БЫРСОВ – КММАнын окуу иштери боюнча проректору

Жаңы жыл – эн сүйүктүү жана жаркын майрамдардын бири. Бул майрам баарыбызды жалпы үмүттөр, тилектер жана келечекке умтулууларыбыз менен бириктирип келген майрам. Кирip келген жылы алдыга койгон максаттардын ишке ашырылышын, жаңы жылдын ар бир күнү жакшылыктар менен коштолусун изги ниетимден каалайм. Ар бириниздерге бекем ден соолук, тынчтык, бакыт, үй-бүлөнүздөрдө сүйүү жана түшүнүүнү каалап кетүүгө уруксат этиниздер!

Н. Н. МАМАТОВ – проректор по научной и лечебной работе

Желаю, чтобы Новый 2023 год, был новым не только первые пару недель января, а удивлял новинками все 12 месяцев.

Пусть появляются обновления в шкафу, будоражат положительные нововведения на работе, открываются неизведанные страны и волнуют свежие грани любви и счастья!

Г. А. ДЖУМАЛИЕВА – проректор по международным связям и стратегическому развитию

С наступившим Новым Годом! Пусть он оправдает все ваши надежды: исполнит самые заветные мечтания и поможет свершиться смелым планам!

Желаю вам веселого праздника с миллионом пушистых снежинок, улыбками родных и близких друзей.

Ждите в новом году чудес и сами их совершайте!

Г. И. ЖУНУШАЛИЕВА – Мамлекеттик тил жана тарбия иштер боюнча проректор

Жыл жаңырыгы ар адамга жашоонун жаңы барагынан кабар салат. Анткени, ар бир адам, ар бир үй-бүлө жаңы жылга жаңы максаттарды коюшат эмеспи. Анда ошол жакшы тилектердин жарчысы болуп кирип келе жаткан Жаңы жылыбыз кут болсун. Жаңы жылда эл арасы тынч болуп, Жер-Эне берекеге толсун. Келе жаткан жаңы жылыбыз, жакшылыктын токулуктун, барчылыктын жылы болсун!

Т. Ж. ЖУМАНАЛИЕВ – укуктук иштер жана адамдык ресурстар боюнча проректор

Жаңы жылда ар бирибиздин жакшы тилектерибиз ишке ашып, ден соолукта болулу! Студенттерге кааларым ата-энесердин, жакындарыңардын сыймыгы болуп, көп бийиктерди багынтып ийгиликке жеткиле!

Жалпыбызды бакыт-таалай коштоп, жаңы жылдык майрамда, дегеле күнүмдүк турмушубузда көңүл көкөлткөн жакшы-жакшы окуялардын күбөсү болулу!

Д. А. ИМАНХОДЖАЕВ – председатель профсоюзного комитета сотрудников

Пусть наступающий праздник дарит все самое светлое, прекрасное, волшебное и удивительное.

Пусть дни будут неизменно веселыми и плодотворными, а ночи спокойными и сладкими.

Пусть радость наполняет все клеточки души. Здорового духа и бодрого настроения!

С Новым Годом!

Кыргыз Республикасынын Президентинин Жарлыгын ишке ашыруу боюнча КММАнын Ректордук кеңеши

Президент Садыр Жапаров Кыргызстандагы беш университетке, анын ичинде И. К. Ахунбаев атындагы Кыргыз мамлекеттик медициналык академиясына “Өзгөчө статус” ыйгарды.

Берилген академиялык эркиндикке жана Медициналык академиянын өнүгүү перспективаларына байланыштуу ректор, профессор И. Кудайбергенова жетектеген Ректорат кеңеши ошондой эле киргизилип жаткан инновациялар жөнүндө, тиешелүү жергиликтүү ченемдик укуктук актыларды иштеп чыгуу жана КММАнын QS EЕCA (Европа+Борбордук Азия) эл аралык рейтингинин дүйнөдөгү 500 эң күчтүү окуу жайлардын катарына кирүү үчүн жогорку билим берүүнү трансформациялоо жөнүндө талкуу болду.

Эл аралык байланыштар жана стратегиялык өнүктүрүү боюнча проректору Г. Жумалиева Кыргыз Республикасынын Президентинин 2022-жылдын 18-июнундагы №243 «Билим берүү мекемелеринин атаандаштыкка жөндөмдүүлүгүн жогорулатуу боюнча чаралар жөнүндө» Жарлыгын ишке ашыруу боюнча Жол картасын Советтин мүчөлөрүнө тааныштырды.

ОКУМУШТУУ ПЬЕР ЭФТЕХАРИ ЖООН ИЧЕГИ РАГЫН, ЭМЧЕК РАГЫН ИЗИЛДӨӨ БОЮНЧА ДОЛ-БООРЛОРДУ СУНУШТАДЫ ЖАНА КММА INOVIEМ SCIENTIFIC МЕНЕН ӨЗ АРА ТҮШҮНҮШҮҮ ЖӨНҮНДӨ МЕМОРАНДУМГА КОЛ КОЙДУ

И. К. Ахунбаев атындагы КММАга доктор Пьер Эфтахари кант диабети менен ооруган бейтаптардын ар кандай бийиктиктеги жана дарыга туруктуулуктун контекстинде майдын гипотозу боюнча изилдөөчү топ менен иштөө үчүн келди. Ректор И. Кудайбергенова жетектеген Медициналык академиянын жетекчилиги менен жолугушууда ал жоон ичеги, эмчек рагы жана неврологиялык ооруларды изилдөө боюнча жаңы долбоорлорду сунуштады. Ал эми изилдөөнүн протоколдук планын талкуулоо үчүн КММАнын онкология жана неврология бөлүмдөрү менен бир катар жолугушууларды өткөрдү.

Белгилей кетсек, Пьер Эфтахари Медициналык академиянын өнөктөшү, КММАда жакында ачылган кыргыз-европалык трансляциялык медицина лабораториясынын тең негиздөөчүсү. Ал INOVIEМдин башкы окумуштуусу жана Страсбургдагы Луи Пастер университетинин фармакология адистиги боюнча биология илимдеринин кандидаты.

INOVIEМ физиологиялык шарттарда жана адамдын кыртышында этикеткасыз технологияны колдонгон жалгыз биоаналитикалык изилдөө компаниясы. Лабораторияда оору-

луунун өзүнүн кыртышы изилдөөгө киргизилип, жыйынтыгы «маалымат» катары колдонулат. Компания ошондой эле дары-дармектерди табуу, клиникага чейинки жана клиникалык өнүгүү муктаждыктарына ылайыкташтырылган кызматтарын сунуштайт.

Эл аралык кызматташтыкты кеңейтүүгө салым катары жекелештирилген медицина жана билим берүү тармагындагы өз ара кызыкчылыктарды эске алуу менен, И. К. Ахунбаев атындагы КММАнын ректору, профессор И. Кудайбергенова жана президент INOVIEМ SCIENTIFIC президенти Пьер Эфтахари КММА жана INOVIEМ SCIENTIFIC өз ара түшүнүшүү жөнүндө меморандумга кол коюшту.

Анын компаниясы дарыларды табуу, клиникага чейинки жана клиникалык өнүгүү муктаждыктарына ылайыкташтырылган кызматтардын спектрин сунуштайт.

В КГМА прибыла правительственная делегация Королевства Саудовской Аравии

27 ноября 2022 года в КГМА им. И. К. Ахунбаева прибыла правительственная делегация Королевства Саудовской Аравии в составе заместителя Председателя компании «Jamjoom Group» – г-н Ахмед Джамджум, генерального директора компании «InterHealth» г-н Моатег АльШахрани, генерального директора компании «InterHealth» (ИнтерХэлф) – г-н Моатег Аль Шахрани, заместителя председателя компании «Jamjoom Group» (Джамджум Групп) – г-н Ахмед Джамджум, представителя МИД КР – Рахманберди уулу Акылбек, представителя Национального Агентства по инвестициям при Президенте КР – Сабина Алымбаевой.

Гостей встретили ректор КГМА, профессор Индира Кудайбергенова, проректора Гульмира Джумалиева, Гульсункан Джунушалиева, Темирбек Джуманалиев и другие сотрудники вуза.

В ходе встречи, ректор поприветствовала гостей и сообщила им наиболее значимые факты из истории и о структуре КГМА, проректор

по МС и СР, профессор Гульмира Джумалиева представила презентацию «Проектного предложения о строительстве Университетской больницы вуза».

Стороны подробнее обсудили такое важное направление будущей совместной работы, как фармацевтика. Обсудили вопросы, касающиеся обучения, в проведении научных исследований по производству и культивации местного фармацевтического сырья на территории КР для экспорта и об открытии лабораторий для проверки того же сырья.

Также, в ближайшее время решили подписать Меморандум о взаимопонимании.

Заведующий кафедрой управ-

ления и экономики фармации, технологии лекарственных средств Космосбек Чолпонбаев в своей презентации «Фармацевтический рынок Кыргызстана. Сегодня. Завтра.» рассказал о кафедре управления и экономики фармации, технологии лекарственных средств где есть все необходимое для проведения научных исследований и анализа фармацевтического сырья.

Гости искренне поблагодарили руководство КГМА за гостеприимство. Ректор вуза еще раз выразила признательность делегации Королевства Саудовской Аравии.

После для гостей устроили тур по КГМА и посетили музей истории вуза.

В МЕДАКАДЕМИИ СОСТОЯЛАСЬ ВСТРЕЧА РЕКТОРОВ ВУЗОВ С ОСОБЫМ СТАТУСОМ

В Кыргызской государственной Медицинской академии им. И. К. Ахунбаева состоялась рабочая встреча ректоров 5 вузов Кыргызстана, которые получили особый статус в соответствии с указом Президента КР.

В рамках встречи состоялись переговоры по созданию Консорциума 5 ВУЗов с особым статусом и межвузовского инвестиционного фонда, обсудили направления совместной работы по Дорожной карте реализации Указа Президента КР направленные на трансформацию 5

вузов в университеты международного уровня, рассмотрели вопрос оплаты взносов по регистрации в базах Scopus и QS и решили организовать онлайн и офлайн семинары для профессорско-преподавательского состава по системам Scopus и QS.

На встрече приняли участие ректор КНУ им. Ж. Баласагына Толобек Абдырахманов, ректор КНАУ им. К. И. Скрябина Рысбек Нургазиев, ректор КГТУ им. И. Раззакова Мирлан Чыныбаев, ректор ОшГУ Кудайберди Кожобеков и ректор КГМА им. И. К. Ахунбаева Индира Кудайбергенова, также проректора Медакадемии: Кенешбек Ырысов, Ниязбек Маматов, Гульмира Джумалиева, Гульсункан Джунушалиева, Темирбек Джуманалиев.

Отметим, цель 5 вузов с особым статусом вхождение в TOP 500 международного рейтинга QS EЕCA Европа+Центральная Азия.

ПОДПИСАН МЕМОРАНДУМ О СОТРУДНИЧЕСТВЕ В ОБЛАСТИ МЕДИЦИНСКОГО ОБРАЗОВАНИЯ И ИННОВАЦИЙ КГМА И SIFO

25 ноября 2022 года Кыргызская государственная медицинская академия им. И. К. Ахунбаева подписала меморандум о сотрудничестве с Сеульской международной организацией дружбы (SIFO) с сотрудничества в научных медико-инженерных проектах на базе производственной лаборатории «Fablab», конференциях, с последующим углублением этих связей до реализации совместных научных и образовательных проектов, проведения совместных мастер-классов на базе производственной лаборатории

«Fablab», семинаров и научных публикаций, направленных на повышение качества в области образования и науки, обмена опытом и знаниями

между молодыми и ведущими учеными, специалистами, инженерами и студентами, содействия в развитии сотрудничества в области здравоохранения, инженерного и медицинского образования.

Меморандум подписали президента «SIFA» Сун Жу Ли и ректор ректор КГМА, профессор Индира Кудайбергенова.

Встреча прошла в КТУ им. И. Раззакова, в рамках второй Кыргызско-Корейской IT-конференции 2022 «Устойчивые интеллектуальные технологии».

АКАДЕМИК М. МАМЫТОВ МАМЛЕКЕТТЕР АРАЛЫК СЫЙЛЫКТЫН ЛАУРЕАТЫ БОЛДУ

ка сегиз өлкөдөн 12 талапкер арыз берген. Лауреаттарды салтанаттуу сыйлоо интеллигенция форумунун алкагында өткөн.

Нейрохирург, КР Улуттук илимдер академиясынын академиги Миталип Мамытов мамлекеттер аралык “Шериктештик жылдыздары” сыйлыгынын лауреаты болду. Сыйлык жыл сайын КМШ өлкөлөрүнүн өкүлдөрүнө гуманитардык ишмердүүлүк чөйрөсүндөгү эң олуттуу жетишкендиктерин денгээлине туура келген жана катышуучу өлкөлөрдүн ар биринин да, жалпы Шериктештиктин да өнүгүшүнө салым кошкондугу үчүн ыйгарылат.

Сыйлыктын суммасы 2 миллион рублди түзөт. 2022-жылы жогорку сыйлык

ПРОФЕССОР ИЗ ГЕРМАНИИ ПОМОЖЕТ В ОТКРЫТИИ ЦЕНТРА ГАСТРОЭНТЕРОЛОГИИ ПРИ КГМА

Ректор провела онлайн встречу с профессором Маттиасом Брайдертом, который работает в КГМА в качестве эксперта из Фонда германской экономики по международному сотрудничеству с 2022 года по улучшению гастроэнтерологической эндоскопической помощи в Бишкеке и привлечение грантов для работы в области диагностики, лечения и тренингов по гастроэнтерологии.

Профессор Маттиас Брайдерт предлагает активное сотрудничество с Фондом гастроэнтерологии Германии. Он является вице-президентом данного фонда.

За время работы в КГМА с мая 2022 года он лично ознакомился с работой эндоскопистов и эндоскопическим оборудованием, и отмечает, что в ос-

новном это оборудование старое и что, эндоскописты в основном занимаются диагностикой нежелательным лечением, также специалистам требуется обучение и тренинги. Он понимает важность изменения текущей ситуации и улучшение и он поможет в открытии центра гастроэнтерологии при КГМА и привлечет немецких специалистов для обучения местных специалистов и привлечения средств.

Профессор Маттиас Брайдерт с декабря 2022 года будет работать в Медакадемии на новой кафедре «Методология научных исследований» в качестве гостевого лектора.

Ректор выразила готовность к сотрудничеству с Фондом гастроэнтерологии Германии.

ПРЕДСТАВИТЕЛИ КГМА ПРИНЯЛИ УЧАСТИЕ В 11-ГЕНЕРАЛЬНОЙ АССАМБЛЕЕ АРОСР

Представители КГМА им. И. К. Ахунбаева приняли участие в 11-й Генеральной ассамблее азиатско-тихоокеанской организации профилактики рака (АРОСР) в городе Калькутта, Республика Индия.

С постерным докладом выступил проректор по научной и лечебной работе доцент Н. Маматов, с устным докладом выступил профессор кафедры менеджмента научных исследований профессор Н. Игисинов постерные доклады были представлены также аспирантами кафедры онкологии: А. Аскарин, С. Дьяков, Д. Есенбаев, Д. Оразбаев, Р.

Тасжанов. От кафедры госпитальной хирургии с курсом оперативной хирургии им. М. М. Мамакеева с постерным докладом выступил к. м. н., асс. профессор С. Кожамметов.

Единогласным решением президиума АРОСР почетным президентом и президентом 12-й Генеральной ассамблеи назначены ректор КГМА им. И. К. Ахунбаева профессор И. Кудайбергенова и профессор кафедры менеджмента научных исследований КГМА, профессор кафедры хирургических болезней с курсами кардиоторакальной хирургии и ЧЛХ Медицинского университета Астаны,

председатель ОО "Central Asian institute for Medical Research" Н. Игисинов.

12-я генеральная ассамблея АРОСР будет проводиться в Кыргызской Республике в 2024 году.

ПРОШЕДШИЙ ГОД БЫЛ ПОЛОН ЗАБОТ И ВОЛНЕНИЙ

Но он заканчивается. Надо отдать ему должное, порадоваться тому, что удалось сделать. Отпустить то, что не получилось. И обратить свой взгляд в год наступающий.

В новом году у нас большие планы.

Мы постараемся исправить все то, что доставляло Вам неудобства раньше.

Продолжать повышать качество оказываемых услуг и расширять их спектр.

Весь фокус нашего внимания и усилий мы сосредоточим на заботе о наших клиентах. Заботе о Вашем здоровье!

Желаю Вам и вашим близким добра, тепла и заботы близких людей, крепкого здоровья и но-

вогодного настроения. На весь следующий год!

Муктарбек Исаков – директор «Учебно-лечебно-научного медицинского Центра» и главный врач республиканского диагностического лечебного центра КГМА.

КММАНЫН МЕДИЦИНАЛЫК БОРБОРУ «ҮЛГҮ-2022» СЫЙЛЫГЫНЫН ЖЕҢҮҮЧҮСҮ БОЛДУ

КММАНын окуу-дарылоо-илимий медициналык борбору коллективдин кесипкөйлүгү жана жоопкерчилиги, билим берүү программаларынын алкагында алдыңкы медициналык тажрыйбаны, билимди жана көндүмдөрдү өткөрүп берүүгө умтулуусу, калкка сапаттуу медициналык кызматтардын кеңири спектрин көрсөткөндүгү үчүн «Үлгү-2022» сыйлыгынын жеңүүчүсү болду.

Белгилей кетсек, 2022-жылдын 17-декабрында Кыргызстандын тарыхында биринчи жолу «Үлгү-2022» номинациясы Т. Сатылганов атындагы Кыргыз улуттук филармониясында жеке гана уюмдар эмес мамлекеттик медициналык уюмдар да катышкан иш-чара болуп өттү.

Негизги тандоо критерийлери төмөнкүлөр болду: миссия, максаттар жана милдеттер; кызматкерлердин квалификациясы; жабдуулар, жабдуулардын сүрөттөлүшү; эл аралык сертификаттар; кызмат көрсөтүү, көрсөтүлүүчү кызматтардын комплекси; дарылоо ыкмалары; добуш берүү жана пикир.

Иш-чаранын уюштуруучулары КР Саламаттыкты сактоо министрлигинин колдоосу менен «МедФарм Консалтинг» ЖЧКсы

Малоинвазивную операцию на легкие провели хирурги Медицинского центра КГМА

У пациента Х 2019 году диагностировали буллезную эмфизему то есть локальные расширения легочной ткани обоих легких, который в любой момент может взорваться и что может привести к кислородному голоданию легких.

Пациент с того периода проходил различное лечение, которое должного эффекта не давало. В августе 2022 года, он узнав о профессиональном подходе лечения малоинвазивным путем, обратился к хирургу-онкологу Медицинского центра КГМА Бакыту Токтогазиеву.

Врач первым этапом, провел малоинвазивную операцию. Для ее выполнения на грудной стенке делается несколько небольших разрезов, через которые вводятся эндоскопические инструменты (торакокопическую нижнедолевую

правостороннюю лобэктомию). После которого пациент восстанавливался в течение месяца.

Вторым этапом, через месяц было выполнено такая же операция на левую область. Такая операция по сравнению с традиционным подходом представляет собой лучший вариант лечения. Так как, метод торакальной хирургии уменьшает период пребывания пациента в больнице, а также общее время восстановления и реабилитации. Уже на следующий день после опера-

ции пациент максимально активен. Несомненно, важным является также хороший косметический эффект. После операции остаются лишь небольшие тонкие рубцы, которые в течение полугода становятся практически незаметными.

Отметим, пациент все это время чувствовал себя прекрасно, восстановительный период проходил без затруднений. На данный момент на качество здоровья и жизни пациента ничего не угрожает.

Данная операция впервые была произведена в Центральной Азии, считается одним из уникальных оперативных вмешательств. Это большой шаг в развитии хирургии в Кыргызской Республике, что дает большой толчок к развитию медицины в нашей стране.

И. К. Ахунбаев атындагы КММАНын Республикалык дарылоо-диагностикалык борборунун жаңы мүмкүнчүлүктөрү

2022-жылдын 7-октябрында, Министрлер Кабинетинин Төрагасы Акылбек Жапаров КММАНын Республикалык диагностикалык борборуна келди. Министрлер Кабинетинин Төрагасы Саламаттыкты сактоо министри Г. Баатырова, Медициналык академиянын ректору, профессор И. Кудайбергенова, КММАНын башкы дарыгеринин милдетин аткаруучу М. Исаков жана кызматкерлердин коштоосунда имаратты карап чыгып, курулуш-калыбына келтирүү иштеринин жүрүшү менен таанышты.

Жолугушуунун жүрүшүндө КММАНын ректору аткарылган иштер жана келечектеги пландар боюнча презентация жасады.

Сүйлөшүү учурунда Министрлер Кабинетинин Төрагасы борборду өнүктүрүүгө көмөк көрсөтө тургандыктарын баса белгиледи.

Белгилей кетсек, Кыргыз Республикасынын Саламаттык сактоо министрлигинин 2022-жылдын 17-февралындагы № 191 буйругуна

ылайык, Кыргыз Республикасынын Саламаттык сактоо министрлигине караштуу Республикалык диагностикалык борбор И. К. Ахунбаев атындагы КММАНын балансына окуу, илимий жана клиникалык базасын жайгаштыруу максатында өткөрүлүп берилген.

Бүгүнкү күндө, КММАНын Республикалык диагностикалык борборуна жүрөк-кан тамыр ооруларын, ичиги-карын органдарын, ошондой эле офтальмология, маммография жана башка көптөгөн ооруларды аныктоо үчүн жаңы заманбап медицина-

Мындан тышкары, борбордун биринчи кабатында, подвал жана башка жайларында оңдоо-калыбына келтирүү иштери жүрүүдө. Борбордун фойеси, жыйындар залы, рентген кабинеттеринин ремонттук

иштери аяктап, айлана тегерегин ирээтке келтирүү иштери кызуу жүрүп жатат.

Айта кетмекчи, борбордо лабораторияны, илим-изилдөө жана студенттердин окуу кабинеттерин жакшыртуу, хирургиялык жана терапевтик стационар, КТ, эндоскопиялык бөлмөлөрдү ачуу боюнча дагы да көп иштер жасалмакчы.

РДЛЦ КГМА БЫЛ УДОСТОЕН ПОЧЕТНОГО ЗВАНИЯ «ЭЛ СЫЙМЫГЫ»

21 декабря 2022 года в Бишкеке состоялась торжественная церемония вручения награды «Эл сыймыгы» (Признание народа) официальной государственной газеты Кыргызской Республики. Почетного звания в номинации «Эл сыймыгы» был удостоен Республиканский диагностический лечебный центр КГМА им. И. К. Ахунбаева за заслуги перед народом.

Отметим, «Республиканский диагностический лечебный центр КГМА» – это единственное медицинское учреждение Кыргызстана, имеющее более 30-ти лет опыта в предоставлении консультативно-диагностических услуг по более чем 30-ти специализациям. Также, это уникальный коллектив высокопрофессиональных специалистов, многие из которых известны даже за пределами страны.

В центре ведут прием врачи высшей категории, профессора и кандидаты медицинских наук. Получая награду главный врач М. Исаков отметил, что эта награда – труд и гордость всего коллектива РДЛЦ КГМА!

КЫРГЫЗ РЕСПУБЛИКАСЫНДА ПЕДИАТРИЯЛЫК БИЛИМ БЕРҮҮНҮН КАЛЫПТАНЫШЫ ЖАНА ӨНҮГҮШҮ

(академик Д. К. Кудаяров атындагы госпиталдык педиатрия жана неонатология курсу кафедрасынын 80 жылдык мааракесине карата тарыхый дилбаян)

Тарыхты күзгүдөй карап,
мен өзүмдүн жашоомду жакшы
жакка өзгөртүүгө аракет кылам.

Плутарх

Адамдын эс тутуму өмүрүбүздө жолуккан адамдардын баарынын жүзүн эстеп жүрө албайт, бирок бизде бала кездеги оор дарттардан сактап калган адамдардын элеси сакталып, оор күндөрдө жүрөгүбүздү жарык нур менен жылытат.

Улуу Ата Мекендик согуштун оор жылдарында өлкөнүн бардык күчтөрүн саясий системага гана эмес, ошондой эле көп улуттуу совет элинин турмушуна коркунуч келтирген фашисттик агрессияга каршы күрөш жүргүзүү учурунда Кыргыз медициналык институтунда балдар оорулары кафедрасы түзүлдү (азыркы И. К. Ахунбаев атындагы Кыргыз мамлекеттик медициналык академиясынын академик Д. К. Кудаяров атындагы госпиталдык педиатрия жана неонатология курсу кафедрасы).

1942-жылы Ленинграддык профессор Л. О. Финкельштейн Кыргызстанга эвакуацияланып, балдардын саламаттыгын сактоо боюнча адистерди даярдоо милдети болгон бөлүмдү түзгөн. Катаал мезгилде согуштан кийинки муундун ден соолугуна кам көргөн педиатр окумуштууларына терең таазим! Л. О. Финкельштейн, А. Т. Багмагия, Б. Г. Мерсон – азыр бул ысымдарды ким эстейт? Бул адамдардын сүрөттөрү да сакталган эмес. Бирок, алар, Ленинград илимий мектебинин өкүлдөрү, Кыргыз Республикасынын улуттук педиатрия кызматынын башатында турган.

Профессор Л. О. Финкельштейн 1942-жылдан 1945-жылга чейин балдардын оорулары кафедрасын башкарган, доцент А. Т. Багмагия – 1945–1949-жылдарда, доцент Б. Г. Мерсон – 1950-жылдан 1951-жылга чейин.

1952-жылы медицина институтунун чакыруусу боюнча Ленинграддан Советтер Союзуна гана эмес, анын чегинен тышкары жерлерде да кенири белгилүү болгон көрүнүктүү педиатр Борис Фабианович Шаган (1893–1982) келген. Балдардын оорулары кафедрасын жетектеп, ал республикада педиатрия боюнча билим берүүнү жана саламаттыкты сактоону жакшыртууга багытталган бир катар демилгелерди көтөргөн.

Б. Ф. Шагандын педагогикалык ишмердүүлүгүнүн артыкчылыгы жогорку даражадагы практикалык жана илимий кадрларды даярдоо болгон. 1956-жылы анын сунушу боюнча медициналык институтта педиатрия факультети түзүлгөн. Борис Фабиановичтин активдүү катышуусу менен 1961-жылы Республикалык балдар ооруканасынын базасында Энеги жана баланы коргоо илим-изилдөө институту (1974-жылдан Акушердик жана педиатрия илим-изилдөө институту) уюштурулган.

Б. Ф. Шагандын илимий изилдөөлөрүнүн

деңгээли абдан кенен болгон: анын жетекчилиги астында кафедранын кызматкерлери Кыргызстандагы балдардын физикалык жактан өнүгүүсүнүн, жүрөк-кан тамыр оорулары, кызыл жүгүрүк, кан оорулары, жаңы төрөлгөн балдардын, кургак учук жана башка жугуштуу ооруларды алдын алуу жана дарылоо маселелерин ийгиликтүү иштеп чыгышкан жана чечишкен. Б. Ф. Шаган жана анын кызматкерлери Р. Ю. Ташматова, ошондой эле И. Ф. Алексеев, К. К. Кожоназаров, А. С. Исмаилова, Р. К. Сабирова, Б. А. Асамбаева, Т. Т. Топчубеков, Г. В. Авдеева кызыл жүгүрүк, пневмония, кургак учук, гепатит менен ооруган балдардын жүрөк-кан тамыр си-

стемасынын жана белок алмашуусунун абалын тактоого мүмкүндүк берди; ич келте, диспепсия патогенезинин маанилүү аспектилерин ачуу; балдардын ден соолугунун абалын объективдүү аныктоо үчүн ишенимдүү критерийлер иштелип чыкты. Мунун баары республикада балдардын оорусунун жана өлүмүнүн төмөндөшүнө шарт түзгөн.

Б. Ф. Шагандын аракеттеринин натыйжасында Кыргызстандын илимий педиатрия мектеби түзүлөт. Анын жетекчилиги астында 5 докторлук жана 34 кандидаттык диссертациялар корголгон. Борис Фабиановичтин шакирттери – республикага белгилүү педиатрлар: А. А. Ильин (м. и. к. , 1960), И. П. Манкина (м. и. к. , 1960), Р. Ю. Ташматова (м. и. к. , 1960), П. П. Афанасенко (м. и. к. , 1964), К. П. Ни (м. и. к. , 1965), Б. А. Асанбаева (м. и. к. , 1965), Ш. И. Эркинбаев (м. и. к. , 1965), Д. К. Кудаяров (м. и. к. , 1966), Т. И. Львова (м. и. к. , 1965), Т. И. Покровская (м. и. д. , 1968), О. М. Миршакиров (м. и. к. , 1968), И. Ф. Алексеев (м. и. к. , 1968), Ю. И. Мануйленко (м. и. к. , 1968), З. А. Дручевская (м. и. к. , 1968), В. А. Валункова (м. и. к. , 1968), Н. Б. Дядюченко (м. и. к. , 1969), К. К. Кожоназаров (м. и. к. , 1969), Н. Г. Брагина (м. и. к. , 1969), А. С. Марков (м. и. к. , 1969), М. Ж. Жунусов (м. и. к. , 1970),

С. Ж. Бөкөмбаева (м. и. к. , 1970), Р. К. Сабирова (м. и. к. , 1970), А. С. Исмаилова (м. и. к. , 1970), Г. В. Авдеева (м. и. к. , 1971), А. В. Лукашевич (м. и. к. , 1971), В. С. Чихалова (м. и. к. , 1970), М. С. Тулчинская (м. и. к. , 1970) жана башкалар.

Б. Ф. Шаган көп жылдар бою “Кыргыз балдар” дарыгерлер коомунун туруктуу төрагасы болгон. Илим жана балдардын ден-соолугун чыңдоо жаатындагы зор кызматтары үчүн ага “Кыргыз ССРинин эмгек сиңирген врач” жана “Илимге эмгек сиңирген ишмери” наамдары ыйгарылган, «Ардак белгиси» ордени менен сыйланган.

Республикалык саламаттыкты сактоонун өзгөчө милдеттерине ылайык балдарды дарылоо мекемелерин кеңейтүү жана квалификациялуу педиатриялык кадрларга болгон муктаждыкты төмөндөтүү үчүн 1962-жылы медициналык институтта Балдардын оорулары кафедрасынан эки кафедра түзүлөт. Бири балдардын оорулары кафедрасы педиатрия факультети үчүн (башчысы профессор Б. Ф. Шаган) жана экинчиси балдар оорулары кафедрасы дарылоо иши факультети үчүн, аны Борис Фабиановичтин таланттуу окуучуларынын бири Т. И. Покровская жетектеген.

1970-жылы педиатрия факультетинин педиатрия кафедрасынын базасында төрт өз алдынча кафедра уюштурулган:

1. Госпиталдык педиатрия кафедрасы (кафедра башчысы, медицина илимдеринин доктору, Кыргыз ССРинин илмге эмгек сиңирген ишмери, профессор Б. Ф. Шаган);

2. Пропедевтика жана факультеттик педиатрия кафедрасы (кафедра башчысы, профессор Т. И. Покровская);

3. Балдардын жугуштуу оорулары кафедрасы (кафедра башчысы профессор Н. М. Златковская);

4. Балдар хирургиясы кафедрасы (кафедра башчысы профессор В. С. Кононов).

Дарылоо иши факультетинин педиатрия кафедрасын доцент П. П. Афанасенко башкарган.

Б. Ф. Шаган ардактуу эс алууга кеткенден кийин, 1972-жылы госпиталдык педиатрия кафедрасын анын окуучусу доцент Р. Ю. Ташматова жетектейт. Рабияга Юсуповна өзүнөн мурунку жетекчинин мыкты салттарын сактап кафедрада боорукердик жана өз ара түшүнүү атмосферасын түздү. Кафедранын базасында КММИнин педиатрия боюнча дарыгерлеринин квалификациясын жогорулатуу курсу уюштурулган (И. Ф. Алексеев, Г. В. Авдеева, К. Ж. Айманбетова). Бул мезгилде кафедрада балдардын ревматизминин проблемалары жана балдар ичеги-карын оорулары боюнча, 1981-жылдан «Өспүрүмдөрдүн физиологиясы жана патологиясы» проблемасы тууралуу илимий изилдөөлөр жүргүзүлдү.

1985-жылы кафедранын башчысы болуп профессор Георгий Алексеевич Комаров келген. Анын жетекчилиги астында бөлүмдүн кызматкерлери (Л. М. Наричина, Л. Я. Брагина, Ю. В. Борякин, В. Н. Сазаева) Кыргызстандагы балдардын спецификалык эмес бронх-өпкө жана

аллергиялык ооруларына көп кырдуу изилдөө жүргүзүшөт.

1987-жылдан баштап бүгүнкү күнгө чейин кафедраны КР УИАнын академиги, КР илимине эмгек сиңирген ишмер, мамлекеттик сыйлыктардын лауреаты, медицина илимдеринин доктору, профессор Кудаяров Дүйшө Кудаярович жетектеп келет. Медициналык илимий изилдөөлөрдү гана эмес, Кыргызстандын педиатрия кызматын уюштуруучулардын бири катары Д. К. Кудаяров көп жылдар бою практикалык жетекчилик кызматта болуп, анын 15 жылы – директордун илим боюнча орун басары (1977-1992), 12 жылы – Акушердик жана педиатрия илимий-изилдөө институтунун директору болуп кызмат өтөдү (1992-2004-жж.). Аталган илимий мекеменин кайра түзүлгөндүгүнө байланыштуу 2004-жылдан бүгүнкү күнгө чейин Эне жана баланы коргоо улуттук борборунун ардактуу директору болуп иштеп келет.

Белгилүү окумуштуу жана педиатрия боюнча адис катары КМШ өлкөлөрүндө алдыңкы педиатр окумуштууларынын бири катары таанылган Д. К. Кудаяров жаңы төрөлгөн балдардын кан ооруларынын патологиясы жана физиологиясы жаатында илимий-практикалык натыйжаларга жетишкен. Академик Д. К. Кудаяровдун негизги илимий эмгектери республиканын ар кандай климаттык жана географиялык зоналарында балдардын аз кандуулугунун пайда болушунун, диагностикасынын, дарылоонун жана алдын алуунун курактык аспектилерин изилдөөгө арналган. Педиатриялык практикада темир жетишсиздик аз кандуулугун дарылоонун жаңы ыкмалары сунушталып, микроэлементтер жана витаминдер менен байытылган биолокты, темир препараттары менен айкалышкан эритропоэтин плазмасын колдонуу сыналган.

Д. К. Кудаяров Кыргызстандагы балдар гематологиясынын ири илимий мектебинин негиздөөчүсү жана жетекчиси болуп саналат, ал Борбор Азия чөлкөмүндө гана эмес, анын чегинен тышкары жерлерде да кенири таанылган. Жыйырма жыл бою ал ЭЖБУКБнун докторлук жана кандидаттык диссертацияларды коргоо боюнча диссертациялык кеңешменин туруктуу төрагасы болгон. Бул кенешме коргоо жүргүзүүдөгү активдүүлүгү боюнча да, диссертациялык изилдөөлөрдү талкуулоодо жана алар боюнча жыйынтыктоочу өкүм чыгарууда толуктуугу жана принциптерди сактоо боюнча да дайыма лидер болуп келген.

Дүйшө Кудаяровичтин жетекчилигинин астында 16 докторлук жана 42 кандидаттык диссертациялар корголгон. Анын шакирттери республикага белгилүү педиатрлар жана саламаттыкты сактоонун уюштуруучулары – А. А.

Муратов, Р. М. Кадырова, Т. О. Өмүрбеков, К. А. Узакбаев, Т. С. Буйлашев, Г. И. Рыжикова, В. П. Алексеев, Б. Т. Тулебеков, С. Т. Табакалова, А. А. Кучербаев, Е. Ю. Овчаренко, С. Т. Кыштобаева, С. Б. Токтосунова, А. М. Айманбетова, Мустапаева Ж. Ш. , Р. К. Мотушева жана башкалар.

Д. К. Кудаяров 300дөн ашык илимий иштердин, 16 монографиянын, 17 ойлоп табуулардын жана патенттердин, 48 окуу куралынын жана сунуштамалардын автору. Анын монографиялары жыйырма жыл бою Кыргызстандын педиатрлары үчүн маалымдама китеби катары кызмат кылып келет. Башка окумуштуулар менен бирдикте «Биолокт» балдар тамак-аш продуктусун иштеп чыгып, ишке киргизгендиги үчүн Кыргыз Республикасынын илим жана техника жаатындагы мамлекеттик сыйлыгынын лауреаты наамына татыктуу болгон (1992).

Илимий-педагогикалык ишмердүүлүгү менен катар Д. К. Кудаяров коомдук иште да активдүү. Ал бир нече жолу райкомдун мүчөлүгүнө жана райондун депутаты болуп шайланган. Дүйшө Кудаярович түрк тилдүү өлкөлөрдүн педиатрларынын конгрессинин биринчи президенти (1992). Анын ишмердүүлүгүнүн эл аралык деңгээлде таанылышынын жана жогору баалангандыгынын далили катары Кембридж университетинин (Улуу Британия) “Эл аралык биографиялык” коомунун күмүш медалы жана Ардак грамотасы – «XX кылымдын көрүнүктүү персоналы» (1998) деген наамы менен сыйланганы саналат.

Д. К. Кудаяров 1989-жылы Кыргыз Республикасынын Улуттук илимдер академиясынын корреспондент-мүчөсү, 2000-жылы анык мүчөсү (академик) болуп шайланган. Дүйшө Кудаярович Илимдер академиясынын ишине активдүү катышып, бир нече жолу бюро мүчөлүгүнө жана ар түрдүү комиссиялардын председателигине шайланган, «Педиатрия» адистиги

боюнча маселелерди чечкиндүү түрдө чечкен. 2008-жылы Кыргыз республикасынын Улуттук илимдер академиясынын Химиялык технология, биомедициналык жана айыл чарба илимдери бөлүмүнүн вице-президенти жана төрагасы болуп шайланган.

Д. К. Кудаяровдун эмгеги Кыргыз республикасынын өкмөтү жана эл тарабынан татыктуу бааланууда. «Каарман эмгеги үчүн» медалы (1970), “Кыргыз ССРинин Ардак Грамотасы” (1972), «СССРдин саламаттыкты сактоонун отличниги» төш белгиси, «Кыргыз Республикасынын Профсоюздук ишинин отличниги» төш белгиси менен сыйланган. СССР» (1975), «Эмгек ардагери» медалы (1986), “Элдердин достугу” ордени (1986), III даражадагы «Манас» (2003), II даража (2010), I даража (2020) ордендери менен сыйланган. 2002-жылы «Руханият» эл аралык сыйлыгы менен сыйланган.

Кафедранын кызматкерлери илимий маселелердин кенири чөйрөсүн чечүүдө. Кафедранын бир катар кызматкерлери илимий изилдөөлөрүн балдар гематологиясына жана кардиологиясына арнашкан – Д. К. Кудаяров, Б. А. Асанбаева, И. Ф. Алексеев, А. С. Исмаилова, С. Г. Соколинская, К. А. Кудайбергенова, Ч. Д. Мамбетова, Ж. Ш. Мустапаева, Р. Ю. Ташматова, Р. К. Сабирова, А. П. Попова, Б. А. Мусуркулова, А. А. Муратов, А. Ж. Болотбекова, М. К. Кожукеева. Кафедра кызматкерлери ар кайсы жылдарда балдардын аллергиялогиясынын (Л. М. Наричина, В. Н. Сазаева, А. С. Молдогазиева, Н. Е. Жанузакова), гепатологиянын (Т. Т. Мамырбаева), тез-тез ооруган балдардын (Р. Д. Алымкулов, Г. Б. Мамбеткулова), (З. С. Садырбаева, Н. В. Вычигжанина) проблемаларын иштеп чыгышкан.

2019-жылдын сентябрь айында жамааттын өтүнүчү менен госпиталдык педиатрия кафедрасына анын көп жылдык жетекчиси Кыргыз Республикасынын Улуттук илимдер академиясынын академиги Дүйшө Кудаярович Кудаяровдун ысымы ыйгарылган.

Учурда бөлүмдө 18 штаттык кызматкер эмгектенет, анын ичинен КР УИАнын 1 академиги, 9 медицина илимдеринин кандидаты, 8 изденүүчү.

Кафедранын илимий изилдөөлөрү «Пренаталдык жетишсиз тамактануу менен эрте төрөлгөн ымыркайлардын адаптациясында гормоналдык абалдын ролун», «Кыргызстандагы балдардын жүрөк аритмиясынын клиникалык жана эпидемиологиялык аспектилерин», «Балдардагы жүрөк патологиясынын клиникалык жана функционалдуу мүнөздөмөлөрү» проблемаларын камтыйт.

Педиатрия боюнча окуу процесси «Дарылоо иши», «Педиатрия» факультеттеринде жана чет өлкөлүк жарандар факультетинде жүргүзүлөт. Кафедрада учурдун талабына ылайык заманбап окутуу технологиялары колдонулуп, ага усулдук камсыздоосу өзгөртүлүп, ыңгайлаштырылган.

Акыркы 5 жылдын ичинде кафедранын кызматкерлери тарабынан 117 илимий баяндамалар, студенттер, клиникалык ординаторлор, практикалык дарыгерлер үчүн 6 окуу куралы даярдалып, басылып чыгарылды.

Кафедра кызматкерлери Эне жана баланы коргоо улуттук борборунун базасында, ошондой эле республиканын медициналык мекемелеринде медициналык-консультациялык иштерди жүргүзөт. Бөлүмдүн кызматкерлери Саламаттыкты сактоо министрлиги тарабынан эксперттик комиссияларда жана Кыргызстандагы саламаттыкты сактоонун педиатриялык аспектилерин боюнча эл аралык долбоорлордо иштөө үчүн тартылган.

Госпиталдык педиатрия кафедрасы КММАнын педиатрия кафедраларынын түпкү атасы болуп саналат, анда жогорку окуу жайлардын бардык мыкты салттары сакталган. Кафедранын милдеттери адистерди сапаттуу даярдоо гана эмес, аларды гуманизмдин духунда тарбиялоо жана дени сак балдар улуттун келечеги экенин түшүндүрүү болуп саналат.

Кафедранын жалпы жамааты

ГОД КРОЛИКА (КОТА) – 2023. Эксклюзивный гороскоп для кыргызстанцев по знакам зодиака

Наступающий 2023 год по восточному календарю будет годом Черного Водяного Кролика (Кота)

ОВЕН

В первые месяцы нового года перед вами могут исполнить давние обещания друзья и любимый человек, подготовив приятные сюрпризы. Возможны встречи с влиятельными людьми за праздничным столом, что поможет в продвижении бизнеса или решении нужных вопросов на работе.

ТЕЛЕЦ

Открытый диалог придет на смену противостоянию и создаст доверительную атмосферу. Можно подавать документы на участие в образовательных программах или конкурсах на вакантную должность, в том числе и за рубеж. У вас велики шансы на успех.

БЛИЗНЕЦЫ

Появится возможность в первые дни года приобщиться к интересному хобби, а потому смело принимайте приглашения родственников, друзей и второй половинки. Вы увлекательно проведете время и получите удовольствие от устроенных мероприятий.

РАК

Практически весь январь продолжится пора подарков и финансовых поступлений. Возможен возврат долгов, а также получение предоплаты за новую работу. Постарайтесь не растратить финансовые запасы. Воздержитесь от одалживания денег и кредитов.

ЛЕВ

С первого дня года направляйтесь в гости, устройте семейный досуг вне дома или организуйте романтический вечер. Полет фантазии и вдохновения позволят провести праздничные дни и весь январь по-особому, что наполнит вашу жизнь яркими эмоциями. В течение года работы будет более чем достаточно, и у вас появится выбор, дабы без особых хлопот преумножить свои доходы.

ДЕВА

Первый месяц года посвятите здоровью и красоте. Начатый цикл процедур и взятый курс на здоровый образ жизни позволят воплотить некоторые загаданные желания в новогоднюю ночь. Появится возможность немного поработать и пополнить казну, а потому, делая выбор между развлечениями и любимой работой, стоит остановиться на последней.

ВЕСЫ

Поздравления продолжают поступать в течение всего января, а многочисленные непродолжительные поездки, свидания, встречи с друзьями и родственниками создадут неповторимую новогоднюю атмосферу. Состоятся отложенные с прошлого года деловые встречи, которые пройдут продуктивно.

СКОРПИОН

В январе предстоит делать непростой выбор, но после длительных обсуждений с влиятельными людьми и рассуждений вы сможете претворить в жизнь преобразования, эффект от которых окажется положительным. Возможно получение важных документов.

СТРЕЛЕЦ

В январе претворяйте в жизнь возникшие идеи, планы, мечты. Найдутся люди, которые вас поддержат. Сложатся подходящие моменты для объяснения в чувствах, создания или восстановления амурных отношений.

КОЗЕРОГ

Уютно и романтично пройдет первый месяц 2023 года в домашней обстановке с дорогими сердцу людьми. Постарайтесь купить что-либо для дома. Это положит начало позитивным изменениям в доме, а, возможно, и обретению нового жилья.

ВОДОЛЕЙ

В январе, озвучив свои пожелания близким людям, вы подкинете интересную идею, которую подхватят друзья и любимый человек, что сделает программу новогодних дней еще интереснее. Доверительные беседы с близкими людьми. Возможно получение подарков, о которых вы давно мечтали.

РЫБЫ

Первый месяц года будет богат на подарки и финансовые поступления. Доходы может принести и непыльная работа, которую вам все же предстоит сделать, прервав ненадолго отдых. Найдите время для посещения торговых центров.

ШУТОЧНЫЕ ПОЗДРАВЛЕНИЯ С НОВЫМ ГОДОМ!

Я желаю в Новый год,
Винно-Водочный Завод,
Мярых Баксов 2 вагона,
Наших денег 3 Лимона!

Отпуск месяцев на 10
за бутром покуралесить!
Яхту, Лексус новой Марки,
Бриллиантов целый воз!
Чтобы эти все подарки
Дед Мороз Тебе принёс!
С Наступающим Новым Годом!

Чтобы грипп не одолел,
Зуб во рту чтоб не болел,
Чтоб начальник не кричал,
Пес со злостью не рычал,

Чтоб друзья не огорчали,
Чтоб ушли навек печали,
Поздравляю с годом Новым!
Пусть он будет суперклевым!

Кушай, что хочешь – хоть пиццу, хоть суши,
Вешай "спагетти" Снегурке на уши,
С Дедом Морозом текилы хлебни,
Всех, кого знаешь, возьми обзвони!

Всех расцелуй, кого встретишь сегодня,
Будь, словно смайлик, порой новогодней!
Нового года встретить первый восход!
Шлю поздравленья! Даешь Новый год!

«Мите курт оорулары – бардык оорулардын башаты»!

Раимкулов К. М.

Раимкулов Курсанбек Мамасалиевич – биология илимдеринин кандидаты, Саламаттык сактоонун ардактуу кызматкери, И. К. Ахунбаев атындагы Кыргыз мамлекеттик медицина академиясынын медициналык биология, генетика жана паразитология кафедрасынын окутуучусу, жогорку категориядагы врач паразитолог.

МИТЕ КУРТ ООУЛАРЫНЫН АКТУАЛДУУЛУГУ

Адамдын ден соолугу үчүн мите курттардын зыяндуулугун эске албай коюуга таптакыр мүмкүн эмес. Анткени, мите курт ооруларынын организмге тийгизген зыяны абдан чоң. Дүйнө жүзүндө бул мите курттар абдан көп жана алар адамдын организмде көптөгөн ооруларды пайда кылышат.

Адамдын организмдин тамактануунун булагы катары гана эмес, жашоонун жана көбөйүүнүн жагымдуу чөйрөсү катары колдонушат. Адамдын ичинен азыктанып, өздөрүнүн жашоо калдыктары менен ууландырууга жөндөмдүү келишет. Алардын адамына жуккан учуру, ал тургай кээ бир мезгилдерге чейин организмде бар экендиги билинбейт. Курт качан гана өзүнүн абалын жакшырткан жана ичегинин былжырлуу челине бекиген соң үзгүлтүксүз тамактануу булагына ээ болгондон кийин гана өзүн билгизип көптөгөн тукумдарын көбөйтө баштайт.

Маселен, Советтер Союзу таркагандан бери көп нерселер өзгөрбөдүбү. Элибиз социалдык жактан да, экономикалык жактан да бир канча кыйынчылыктарга туш болду. Анын үстүнө мурунку ири чарбалар жоюлуп, жеке чарбалар пайда болду. Ошентип калк базар экономикасына ыктап, чарбачылыгын анын мыйзамдарына баш ийүү менен жүргүзө

ДАРЫГЕР КЕҢЕШ БЕРЕТ!

баштады. Натыйжада адамдар мал чарбачылыгы менен дыйканчылыкка басым жасай башташты. Мал чарбачылыгы менен алектене баштаганыбыздан бери мите курттардан жабыр тарткандар, айрыкча эхинококкоз, альвеококкоз менен ооругандар көбөйдү.

Республикабыздагы мите курт ооруларынын эпидемиологиялык абалы жөнүндө сөз болгондо, изилдөөлөрдүн жыйынтыгы көргөзүп тургандай республикабызда элдин анык мите курт оорулары менен жабыркашы 20%дан – 64%га чейин жеткен жана анын көпчүлүк пайызы 14 жашка чейинки балдар түзөөрүн айтсак эле жетиштүү болот.

Чынын айтуу керек, эхинококкоз жана альвеококкоз оорулары бүгүнкү күндө башкарылыгы абалда болуп жаткандыгы катуу ойго салат. Себеби, статистикалык маалыматтарга таянсак, аталган оорунун Ош жана Нарын облустарында катталуусу республиканын башка облустарына салыштырмалуу абдан көп. Анын үстүнө ооруну дарылоодо жалгыз гана хирургиялык ыкма колдонулат. Бул адамды өмүр бою майыпка айландырышы, а түгүл ооруп калгандардын ичинен 1%дан 4%га чейин адамдарды өлүмгө алып келиши менен коркунучтуу экенин баса белгилегим келет. Ошондуктан кеселдин алдын алуу жолу чоң мааниге ээ.

Жогоруда айтып өткөндөй бул мите курт ооруларынын организмге тийгизген зыяны абдан чоң. Ал ар кандай оорулардын башаты болот деп айтсам жанылышпаймын. Анткени ооруган адамдын тамакка болгон табити начарлайт, кусат, шилекейи агат, ичи ооруйт, түйүлөт. Ушу менен бирдикте кыжырданууга, уйкуунун жоголушуна, эске тутуунун начарлашына, жумушка болгон жөндөмдүүлүктүн начарлашына, баштын оорусуна жана айланышына алып келет.

Мите курттарды көп топтолгон учурда алар жайгашкан органды басып, бүткөп салышат, кээде жарып жибериши да мүмкүн. Бул муну менен эле бүтүп калбайт.

Жугузуп алган адамдар оорукчан болуп көп оорушат, анткени алардын организмнин жугуштуу жана жугуштуу эмес ооруларга болгон каршылык көрсөтүүсү азайып калат. Аларда сайылган вакциналарга иммунитет начар иштелип чыгат, ошондуктан бала эмделгенден кийин деле жугуштуу оорулардан корголбойт. Андан сырткары балдардын физикалык жана акыл жагынан артта калышы жана ошондой эле аллергия, аппендицит, абсцесс, гепатит, панкреатит, анемия, асфиксия, дисбактериоз, менингоэнцефалит, бронхопневмония, энурез, гипотрофия оорулары менен мүнөздөлүшү мүмкүн. Эгерде мите курт ооруларын өз учурунда таап, туура дарылабаса өлүмгө да алып келет. Ошондуктан мите курттар бардык оорулардын башаты деп айтууга негиз бар.

Мите курт ооруларынан келип чыккан дагы бир кесепети эхинококкоз оорусу. Эхинококк личинкасы организмде уулу заттарды бөлүп чыгаруу менен уулан-дырылып, бул органдардын (боор, өпкө ж. б.) ткандарын иштешин начарлатып, кызматын аткара албай калууга дуушар кылат. Мындай ооруларга медицина хирургиялык жол менен гана жардам көрсөтө алат. Бул оорунун кайгысы, кыйынчылыгы аны айыктырууда операциядан башка айыктыруучу каражаттын жоктугунда. Өз учурунда хирургиялык жардам берилбесе адам өлүмгө учурайт.

Жыныстык жактан өсүп жетилген мите курт негизинен иттин, түлкүнүн, карышкырдын ички ичегисинде мичилик менен жашап, өзүнүн жумурткалары иттин жана башка жырткыч айбанаттардын заңы менен айлана чөйрөгө тарап, жалпы аймакты булгайт жана көпкө сакталат. Ошентип, бул оорунун үй жаныбарларына, адамга жугуусуна толук шарт түзүлөт. Адамга оору ушул эхинококк жумурткалары менен булганган мөмө-жемиштерди таза жуубаган учурда, кайнатылбаган сууну ичүүдө, ит, мал менен байланышта болгондон кийин

колдун жуубай, жеке гигиенаны сактабаган учурда жумуртка адамдын оозунан, андан ары тамак сиңирүү органдарына кирүү менен башталат. Мындан башка дагы адамдар итти сылап – сыйпалаган учурда, карышкырдын, түлкүнүн терисин сыйрыганда, ийлегенде, адамдын колуна эхинококк жумурткасы жугуп калат да жеке гигиенаны сактабаган учурда (колду самындап таза жуубаса) бул коркунучтуу митени жугузуп алууга болот. Тактап айтканда, ал организмге булганыч кол, ошондой эле жуулбаган жер-жемиштер аркылуу жугат. Оорулуу адам акырындык менен алсырап, бат чарчап, тамакка табити тартпай, андасанда жүрөгү айланyp, кусуп, арыктай баштайт да, дараттанган организмин тушу шишик басып, ооругандыгы сезилет, ыйлаакчанын чондугу кээ бир учурларда кичине баланын башындай чоң болуп чоңоюп кетиши мүмкүн. Дарттын биринчи белгилери сезиле баштаганда эле, ошол адам дароо врачка кайрылуусу зарыл. Анткени дарылоо канчалык эрте башталса, ошончолук тез айыгат.

МИТЕ КУРТ ООУЛАРЫНЫН НЕГИЗГИ ТАРКАЛУУ, ЖУГУУ СЕБЕПТЕРИ

Мите курт оорулары организмге өтө чоң зыян алып келгени менен алардын таркалышы жана жугуусу өтө эле

жөнөкөй үй шартындагы элементардык гигиеналык эрежелерди сактабагандыгы негизги себеп болот.

- Жашылча жемиштерди жуубай жегенден;

- Колду тамак алдында, иштен кийин жана дааратканадан кийин самындап жууу боюн;

- Атайын суу түтүктөрүнүн болбогондугунун себебинен сууну арыктардан жана кайнатылбаган сууну колдонгондуктан;

- Балдардагы туура эмес мүнөздөрдүн калыптанышы (колду, ручканы оозуна салуу);

- Үй шартындагы даарыланбаган жаныбарлар менен балдардын тыгыз байланышта болуусу;

- Итти сылап-сыйпоо, тамак тандыруу жана тегерегин тазалоо учурунда.

- Андан сырткары калк арасында мите курт ооруларынын организмге тийгизген зыяндуулугу жөнүндө түшүнүктүн аз экендиги, жугуу себептерин жана алардын алдын алууларын билбегендиги жана ошондой эле элдин социалдык жашоо шартынын төмөндүгү мите курттардын түздөн-түз таркалышына, жугушуна өбөлгө түзүүдө.

Кээ бир мите оорулары уйдун, койдун же чокконун этин жетиштүү бышырбаганда, ошондой эле туздалган чийки балыкты жегенде жугат. Ал эми кээ бир учурларда мите курт ооруларын чымындар, курт-кумурскалар жана жогоруда айткан ит, мышык, үй жаныбарлары да таркатат. Мал сойгондо илдетке чалдыккан боорду же өпкөнү итке беребиз же ачык таштап койгон учурлар кездешет. Бул учурда жеке эле итке жем болбостон жайлоолордо карышкыр, түлкүгө да жем болот дагы ит сымалдуу эхинококкоз оорусун таратууга мүмкүнчүлүк түзүлөт.

Андыктан биз мите курт ооруларынын алдын алуу иш-чаралары жөнүндө канчалык көп айтсак да, ашыктык кылбайт. Ошондуктан жогорудагы мен айткан эрежелерди болтурбай коюу чоң мааниге ээ.

Эң негизгиси, баарыбыз мите курт ооруларынын алдын алуу иштерин активдештирүү, аларды табуу, туура дарылоо менен эле токтолбостон, элибиздин санитария жана гигиена боюнча билимин жогорулатуу менен аны практикада колдонууга үгүттөө жана паразитардык ооруларды координациялоо зарыл. Мындай иш-аракеттер бир гана мите курт ооруларын азайтпастан,

айлана-чөйрө аркылуу жугуучу башка инфекциялык оорулардын азайышына да таасир этет.

Өзүнүздөргө белгилүү элибиздин социалдык абалы начар мезгилде мите курт оорулары күчөп, жаш балдарды, дегеле чондорду деле ыңгайсыз абалга калтырып, ар кандай ооруларга дуушар кылууда. Жада калса даарыканадан алып ичкен дары-дармектердин да натыйжасы болбой жаткандыгын, организмдеги курттардын түшпөй жаткандыгын кеңири айтышууда. Андан сырткары куртка дары ичсең башка органдарга мисалы бөйрөк, боорго зыянын тийгизүүдө.

МИТЕ КУРТ ООУЛАРЫНАН САКТАНУУНУН ЖОЛДОРУ

Мите курт ооруларынан сактануунун эң негизгиси оорунун алдын алуу. Ооруну дарылагандан көрө алдын алган жакшы эмеспи. Ошондуктан эң биринчиден жекече жана коомдук гигиенаны сактоо, санитардык гигиеналык эрежелерди так аткаруу, оорунун алдын алуунун эң негизги натыйжалуу жолу болуп эсептелет.

Оорунун негизги себеби – кир колдон болгондуктан баланы кичинесинен таргып тамак ичээр алдында, мал карагандан, мектептен, дааратканадан жана сырттан ойноп келгенден кийин ар дайым колдорун самындап жууганга көндүрүш керек. Ошондой эле жаныбарлар менен ойногондон кийин дагы колун сөзсүз самындап жуушу керек.

Жашылчаларды, жер жемиштерди жана огороддон алынган аш-көк чөптөрүн жээр алдында таза сууга тазалап жуу керек. Андан сырткары балдардын жолбун иттер менен ойноосуна тыюу салуу жана жолбун иттерди жок кылуу.

Эхинококк менен ооруган малдын ич этин, боорун же өпкөсүн, суурдун этин, үй жана талаа чычкандары менен иттерди таптакыр тамактандырбоо, андай ич органдарды сөзсүз өрттөп жок кылуу же жерге көмп коюу, малды сойгон жерге иттерди жолотпоо негизги алдын алуу чаралары болуп эсептелет. Үйдө баккан иттерди жылына 4 жолу дегельминтизациядан өткөрүү. Айыл жеринде колдонулуучу агын сууларды, суу түтүктөрүнөн алынган сууларды кайнатып гана ичүү. Тырмагын кыска кылып алып жүрүү. Дааратканаларга жарык коюу жана бир гана дааратканаларды колдонуу менен бирге аларды таза кармоо керек жана даараткананын тешигин жаап туруу үчүн капкачка даярдап, жаап туруу. Чымын, чиркейлерге каршы залалсыздандыруу иштерин жүргүзүү, үй жаныбарларын ветеринардык текшерүүдөн өткөрүп туруу жана ич кийим, шейшептерди тез-тез алмаштыруу, үтүктөө, үй ичин тазалап туруу зарыл.

КЫРГЫЗ ПОЭЗИЯСЫ КЫЛЫМДАРДЫН КЫЙЫРЫНДА

«Өнөр өлбөйт», – деп айтылат элибизде. Мындан өнөргө, жалпы эле чыгармачылыкка, талантка болгон кандай гана бийик баа, терең урмат сезилет. Өнөргө байланыштуу түрдүү көрүнүштөрдүн ичинен элибиз өзгөчө урматтаганы, артыкча баалаганы – асыресе, сөз өнөрү, анын ичинде поэзия. Мунун айкын далили – кылымдардан кылымга өтүп келаткан «өнөр алды – кызыл тил», «кызыл тилин безенткен», «кызыл тилин сайраткан» деп акындарга карата колдонулган кеп-сөздөр.

Ошентип, «кызыл тил» – сөздүн түз маанисинде да, өтмө маанисинде да – түбөлүктүү нерсе: адам барда, эл барда тил, поэзия кошо жүрөт, алар бирисиз бири жашай албайт. Буга кыргыз поэзиясынын тарыхы айдан ачык күбө.

Байыркы кытай, араб, парсы жазма даректеринен жана И. Бичурин, Ч. Валиханов, В. Радлов, В. Бартольд, С. Малов, М. Ауэзов, А. Н. Бернштам, С. Абрамзон өңдүү залкар илимпоздордун ошолорго таянган айтылуу эмгектеринен улам кыргыздар – борбордук Азиядагы эң байыркы, биздин заманга чейинки тарыхта кездешкен элдердин бири деген пикир көптөн бери айтылып келатат. Бул көз караш Б. Солтоноевдин, А. Байтурдун, Ө. Караевдин, В. Худяковдун, Т. Чоротегиндин жакында эле жарык көргөн эмгектеринде, «Кыргыздар жана алардын теги», «Кыргыздар» (4 томдук), «Кыргыздардын жана Кыргызстандын тарыхы» деген комективдүү басылмаларда андан бетер бекемделди.

Тилекке каршы, кыргыздардын байыркы эл экенин далилдеген башка бир урунттуу жагдай акыркы кезге чейин эске алынбай, кээде ага караманча маани берилбей жүрөт.

Мен кыргыз фольклорундагы архаикалык-мифологиялык катмар, атап айтканда, байыркы «эмгекке табынуу» жана жанрдык-идеологиялык синкретизм менен тыгыз байланышкан «Оп, майда», «Шырылдан», «Бекбекей», «Тон чык» ырларын көңүлгө түйүп жатам. Окумуштуулар биздин заманга чейинки III–I миң жылдыктарга таандык деп эсептешкен байыркы чыгыш жана грек адабиятынын эмгек ырлары менен алардын композициялык-семантикалык жактан окшоштугу таң калтырат. Экинчиден, ушундай көөнө доорго «Кожожаш», «Эр Төштүк», «Манас» эпосторундагы мифологиялык катмарлар, ырымдар жана дарымдар таандык.

Кезегинде, тагыраак айтканда, XIX кылымдын ортосунда кыргыз фольклорун алгачкы изилдөөчүлөр Ч. Валиханов менен В. Радлов дагы бир бөтөнчө жагдайга көңүл бурушкан. «Манас» менен «Эр Төштүктүн» айрым варианттары менен таанышкан В. Радлов кыргыздардын элдик поэзиясы «кандайдыр бир өзгөчө доорду башынан кечирип жатканын, аны баарыдан мурда, нукура эпикалык мезгил деп атаса болорун» айтып келип, аны Трюян согушу жөнүндөгү байыркы гректердин эпикалык ырлары менен салыштырган. Анын пикири боюнча, эгерде казактарда негизинен лирикалык поэзия өнүксө, кыргыздарда «тескери-синче эпикалык поэзия гүлдөп өнүккөн, ал эл чыгармачылыгынын дээрлик бардык түрлөрүн баш ийдирип, лирикалык ырларды гана жокко чыгарбастан, прозадагы бардык болумуштарды, жомоктор менен аңгеме баяндарды оп тартып өзүнө сиңирип алган». Ч. Валиханов да негизинен ушундай ойдо болгон.

Менимче, бул залкар илимпоздордун пикирлерине сын көз менен кароо зарыл, анткени мында тарыхый мамиленин жетишсиздиги (таптакыр эки башка тарыхый доордун – байыркы доор менен XIX кылымдын көрүнүштөрүн бир катарга коюу) жана иликтенген материалдардын (казак менен кыргыздын лирикалык жана эпикалык поэзиясынын алакасы жөнүндө сөз болгондо) аздыгы даана байкалат. www.bizdin.kg

Себеби бизге келип жеткен маалымат-материалдарга таянсак, кыргыздардын оозеки поэтикалык чыгармачылыгы бир кыйла бай жана көп түрдүү. Айталы, анда төмөнкүдөй лирикалык жана каада-салт ырлары көзгө чалдыгат: эмгек ырлары; ырымдар жана дарымдар;

үрп-адат ырлары, сүйүү ырлары, айтыштар, арман ырлары, жоктоо ырлары, кошоктор, эскерүү ырлары; коштошуу ырлары, керээз ырлары, мактоо ырлары, арноо ырлары, мазактоо-кордоо ырлары, тамаша ырлар, оюн-зоок ырлары, бешик ыры, бөбөктөр ыры, ырым-жырым (диний) ырлар; термелер, санат-насыят, накыл ырлары; тарыхый ырлар. Демек, кыргыздардын ырлары башка элдердин оозеки поэзиясынан анча айырмаланбайт, айрым учурда атүгүл архаикалык мүнөзгө ээ. Маселен, мал чарбачылыгына байланыштуу байыркы «Бекбекей», «Шырылдан» сыяктуу ырлар орустардын жана казактардын фольклорунда жолукпайт. Мындан тышкары кыргыз фольклорунда дыйканчылыкка байланышкан «Оп, майда» сыяктуу эгин себүүгө, сугатка, кызыл кырманга, ыйык нанга арналып, дыйкандын маңдай тер,

таман акысын баяндаган ырлар сакталып калган. Кыргыз фольклорунда колуна көөрү төгүлгөн элдик чеберлерге арналган «Кийим бычканда», «Тон чык» өңдүү ырлардын бар экени да өтө кызыктуу. Дагы бир маанилүү нерсе – дыйканчылыкка жана кол өнөрчүлүккө арналган ырлар кыргыздар байыркы доордо жана кийинки мезгилдерде жалаң гана көчмөн турмуш сүрбөгөндүгүнөн кабар берет. Бул багытта ал ырларды отурукташып, дыйканчылык жүргүзгөн тажик жана өзбек элдеринин ырлары менен салыштыруу өтө кызык. Алардын оозеки поэзиясында мааниси жана аталышы боюнча кыргыздардыкына өтө окшош, мал чарбачылыкка, дыйканчылыкка, кол өнөрчүлүккө байланышкан ырлар бар.

Байыркы жанрлардын катарына, мур-

да белгиленгендей, ырымдар жана дарымдар кирет. Монгол жазуучусу жана окумуштуусу Л. Тудэв андай көрүнүштү «шамандар поэзиясы» деп атайт. Кыргыз фольклорунда адамдын айрым жашоо-турмушуна жана ишмердигине, анын ой-мүдөөсү менен үмүтүнө байланышкан тигил же бул ырымдар менен дарымдардын атайын аталыштары бар.

Алардын айрымдары мына булар: мал чарбасына байланышкан – «кылоо-кылоо», «мал телүү», дыйканчылыкка, тактап айтканда, жамгырга байланышканы – «жайы», адамдын ооруусун эмдөөгө арналганы – «көчөт көчүрүү», «куучу», «бадик», «албын» ж. б. у. с.

Ырым-жырымдар бешик ырынан баштап, жоктоо, эскерүү, кошок ырларына чейинки элдик поэзиянын көпчүлүк түрлөрүндө бар. Ырым-жырымга үйлөнүү, той ырларын да кошсо

тышы, экинчиси – дасторкон четинде же той-тамашаларда сармерден айтышуу.

Айтыш ырлары сыяктуу эле эл ичинде ашат, насыят жана терме ырлары өтө кеңири тараган. Ал эми тарыхый ырларга, тилекке каршы, али күнчө маани берилбей келди. www.bizdin.kg

Көрсө, чыгаан баатырлар менен XIX кылымда жашап өткөн манап-бийлерге, ошондой эле 1916-жылга арналган тарыхый ырлар көп экени азыр белгилүү болууда. Ыр түрүндөгү эпос кыргыз элинин оозеки поэтикалык чыгармачылыгынын өнүгүшүнүн өзгөчө жыйынтыгы, кайталангыс каймагы экендиги талашсыз. Өзүнүн көлөмүнө жана идеялык-көркөм маңызына жараша кыргыз эпостору, адатта, эки топко бөлүнөт: биринчиси – дүйнөлүк эпосто бөтөнчө орунду ээлеген «Манас» үчилтиги кирген улуу эпос; экинчиси – кенже эпостор. Кенже эпостор өзүнүн көлөмү жана мазмуну жагынан дүйнө элдеринин белгилүү эпосторунан ашса ашат, бирок кем калбайт, ошондой болсо да «Манас» эпосунун залкарлыгын көтөрүү максатында шарттуу түрдө алар кенже эпостор деп аталат. Жанрдык жана доордук белгилери жагынан кыргыз эпосторунун төмөндөгүдөй түрлөрү белгилүү:

1. Мифологиялык эпос («Кожожаш», «Эр Төштүк»),

2. Баатырдык эпос: «Манас», «Семетей», «Сейтек», «Курманбек», «Жаныш-Байыш», «Эр Табылды», «Жаныл Мырза» жана башкалар.

3. Социалдык-турмуштук же лирика-эпикалык эпостор: «Саринжи-Бөкөй», «Олжобай менен Кишимжан», «Кедейкан» ж. б.

Сонку 20–25 жылда бирде эпос деп, бирде поэма деп аталган бир катар жаңы эпикалык чыгармалар жарык көрдү. Алар: «Мендирман», «Шырдакбек», «Эр Эшим», «Кара-Көкүл баяны», «Ак Мөөр», «Аксаткын менен Кулмырза», «Карагул ботом» өңдүү поэтикалык көлөмдүү чыгармалар.

Ошентип, кыргыз элинин оозеки поэзиясынын тарыхы бери дегенде эки миң жылдыкты камтыйт, ал эми анын идеялык-жанрдык курамы өтө бай жана кенен. Ошондуктан академик В. Радлов кыргыздардын элдик поэзиясы өнүгүүнүн эң жогорку деңгээлине жеткен, бул эл сөздү өтө бийик тутуп, барктаган деп айтканында калет жок.

АБДЫГАНЫ ЭРКЕБАЕВ, Кыргыз Республикасынын Улуттук Илимдер Академиясынын Академиги

КЫРГЫЗ ЭЛ ЫРЛАРЫ

ЖАҢЫЛМАЧТАР

Кой жыйырмага чыкпай картаярбы,
Картайган койду тартайган койчу кайтарарбы.

Аралда турган түрдүү таргыл марал,
Таргыл маралды талтайга
Жүрүп эмизген ала марал.
Өйүзгү арал, бүйүзгү арал,
Өйүзгү аралды мал аралар.
Бүйүзгү аралды марал аралар.

Ана арал, мына арал,
Ана арал – мал арал,
Мына арал – марал арал.
Мал марал аралды аралаарбы,
Марал мал аралды аралаарбы.

ТАБЫШМАКТАР

Төөнү оозуна тиштеген,
Итти таманына баскан,
Эчкини куйругуна жашырган,
Эшекти башына көтөргөн.

(Коён)

Кийим кий десен,
Кылдан башканы кийбейт.
Тамак же десен,
Сакалы бийлейт.

(Эчки)

Мүйүзү болуп уй эмес,
Шыйпанган менен жылкы эмес.
Чуудасы туруп төө эмес,
Туягы ача, бирок эчки эмес.
(топоз)

АКЫЙНЕК

Менин атам сурасан,
Берене кымкап жазданган.
Бейли жумшак алпейим,
Бектин уулу баштанган.
Сенин атаң сурасан,
Өрө кийиз жазданган,
Өлүрөйтүп көздөрүн,
Өлгөн бука баштанган.
Менин атам сурасан,
Балыш мамык жазданган.
Балпайыңкы дөөлөтмөн,
Байдын уулу баштанган.

МАСКАРАЛОО (КОРДОО) ЫРЛАРЫ

Ууруга Ууру, ууру
Уйдун богун жууру.
Тамекинин ачыгы,
Таңдай байдын күчүгү
Күч-күч, күч-күч.

СОРГОККО

Кардың ачса кака же,
Кабыргалуу бака же.
Тойбой калсаң бакага,
Тоңуп калган така же.

СҮЙҮҮ ЫРЛАРЫ

Мөлмөлүм

Саймалуу сары жоолукчан,
Санаанды санап оолуксам.
Санаалаш сендей жаркынга,
Самаган жерден жолуксам.

Кыймалуу кызыл жоолукчан,
Кылыгың санап оолуксам.
Кылыкташ сендей алтынга,
Кызыккан жерден жолуксам.

Ак ала чүрөк өрдөгүм,
Ааламдан жалгыз көргөнүм,
Айтканды айып көрбөчү,
Асылкеч, эрке мөлмөлүм.

Кызыл ала өрдөгүм,
Кылымдан таап көргөнүм.
Кыйналып капа болбогун,
Кыз, беш көкүл мөлмөлүм.

БАТА ЫРЛАРЫ

Манастай билектүү бол,
Каныкейдей тилектүү бол.
Алмамбеттей улуу бол,
Айчүрөктөй сулуу бол!

Билектүүдөн күчтүү бол,
Жалтырактан түстүү бол.
Аталуудан улуу бол,
Акылдуудан кундуу бол!

Энелүүдөн эрке бол,
Эл алдында серке бол.
Кызыл тилден таңдайлуу бол,
Ырыскыдан маңдайлуу бол.

АНТ ЫРЛАРЫ

Антымдан жансам:
Төбөсү ачык көк урсун,
Төбөсү туюк көр урсун,
Төшү түктүү жер урсун!

Караңгы түндө өлөйүн,
Чыккан күндү көрбөйүн.
Кечке жаным жетпесин,
Таңга жетпей өлөйүн.

РАЗВИТИЕ ВЫСШЕГО СЕСТРИНСКОГО ОБРАЗОВАНИЯ В КР

Центр и кафедра «Сестринское дело» при КГМА были образованы в 1998 году на основании приказа Министерства Здравоохранения Кыргызской Республики от 02.06.1998 года № 150 в целях реализации решения коллегии МЗ от 23 декабря 1997 г. «О ходе реформы образования в медицинских учебных заведениях республики».

В последующем Центр был переименован в Институт сестринского дела, а с 2006 г. – в Факультет «Высшего сестринского образования».

Миссия ООП ВСО заключается в удовлетворении потребностей конкретного человека и населения во всеобъемлющих, преемственных, безопасных, сбалансированных, соответствующих этическим нормам, медицинских и социальных услугах, в условиях глобализации и динамично меняющихся тенденций.

Образовательная цель – Подготовка квалифицированных сестринских кадров с высшим образованием, способных на высокопрофессиональном уровне решать задачи, касающиеся широкого спектра приоритетных проблем здравоохранения, оказание комплексной и ориентированной на потребности людей медицинской помощи, а также решать задачи развития сестринского дела на основе принципов научного управления, рационального использования ресурсов, технологического совершенствования, готовых вести педагогическую деятельность в области сестринского дела и развивать свой потенциал на протяжении всей жизни.

Воспитательная цель – выработка у студентов целеустремленности, организованности, трудолюбия, ответственности, гражданской ответственности, коммуникативности, толерантности, эмпатии и повышение общей культуры.

Факультет готовит специалистов с высшим сестринским образованием в течение 5 лет на базе общего среднего и среднего профессионального образования – направление «Сестринское дело» 530006, квалификационная степень – «Менеджер сестринского дела. Преподаватель». В 2002 году состоялся первый выпуск данной категории специалистов – 19 человек по четырехлетней программе обучения на базе среднего специального образования и 13 человек с заочной формой обучения (всего 32). С отличием закончили – 10 человек. Всего за годы существования факультета состоялось 21 выпусков – 325 выпускника.

За прошедший период были сформированы и отработаны структура и содержание образовательной программы и определены должности, которые могут занимать выпускники факультетов высшего сестринского образования (ВСО) в системе здравоохранения.

В настоящее время выпускники факультета ВСО работают в таких учреждениях республики, как Министерство здравоохранения КР, Центр развития здравоохранения, Республиканский и городской центр укрепления здоровья; Кыргызская Государственная Медицинская Академия им. И. К. Ахунбаева; Кыргызский Государственный медицинский институт переподготовки и повышения квалификации, медицинские колледжи КР, в ЛПО республики, таких как Клиническая больница скорой медицинской помощи (КБ СМП), национальный центр онкологии и гематологии (НЦОИГ), городской перинатальный центр (ГПЦ). Центрах семейной медицины города и регионов (ЦСМ) и др. Многие выпускники работают в частных медицинских учреждениях, а также в дальнем и ближнем зарубежье (США, Российская Федерация, Республика Казахстан и др. странах).

Первым деканом была назначена Исакова Ж. К., возглавлявшая Центр с 1998 года 1999 год, а

кафедру – до 2005 года. Ей принадлежит большая заслуга в становлении, кадровом и программном обеспечении работы Центра.

При непосредственном участии Исаковой Ж. К. было организовано международное сотрудничество и партнерство и участие Центра и кафедры в таких проектах, как «Темпус-Тасис» совместно с колледжем Святого Мартина (Великобритания), Школой Пирканмаа Политехник (Финляндия); АМСЗ партнерство с Сестринской Школой Орвиса и Университетом Рино (штат Невада) и др.

С 2000-го года по 2004 год директором – деканом центра «Сестринское дело» являлся к. м. н. Аксмаев Б. Э. При его непосредственном руководстве в 2002 году центр приобретает статус Института Высшего сестринского образования (ИВСО).

Затем, с 2004 года по 2010 год деканом факультета «Высшее сестринское образование» являлась к. м. н., доцент Касея А. А. В 2006 году решением Ученого Совета КГМА институт преобразован в факультет Высшего сестринского образования (ФВСО).

2000 по 2011 год деканом ФВСО был д. м. н.,

профессор Бакасов С. С., затем, с 2011г. по 2014г. им являлся д. м. н., профессор Абилов Б. А. и с 2014 по 2016 г. деканом факультета была к. м. н., доцент Мусурулова Б. А. В настоящее время факультет возглавляет д. м. н. Шаршенбиев Ж. А.

С 2006 года по 2020г кафедру «Сестринского дела» возглавляла д. м. н., доцент Бейшенбиева Г. Дж.

Под руководством Бейшенбиевой Г. Дж. было организовано тесное международное сотрудничество и партнерство с университетом Кен Хи, Южной Кореи и глобальным фондом медсестер Кореи. Сотрудники кафедры активно участвовали в работе проекта «Жаркын Кыргызстан» совместно с корейским агентством KOICA.

С 2020 года и по настоящее время кафедру возглавляет к. м. н. Жаманкулова М. К.

Международное сотрудничество кафедры с Южной Кореей продолжается. В рамках проекта «Global education support» «Улучшение практики высшего сестринского образования» были разработаны учебно-методические комплексы дисциплин сестринского дела. Кабинеты кафедры оснащены современным мультимедийным оборудованием, в рамках проекта были получены симуляционные тренажеры, муляжи для формирования клинических навыков у студентов.

В настоящее время продолжается международное сотрудничество в рамках нового проекта Жаркын Кыргызстан: Поддержка Международного Сотрудничества Ведущих Университетов (LUPIC), которая проводит работу в целях улучшения высшего сестринского образования в Кыргызской Республике в сотрудничестве с университетом-партнером КГМА им. И. К. Ахунбаева, университетом-координатором с Республики Корея выступает Университет Кёнху.

В 2020 году кафедра стала победителем конкурса «Лучшая кафедра КГМА» в номинации «Международная деятельность».

Профессорско-преподавательский состав представлен 9 сотрудниками, в том числе 2 кандидатом медицинских наук.

Сотрудники ФВСО – это команда высокопрофессиональных, грамотных специалистов, в том числе и менеджеров в области сестринского дела.

Перспективами деятельности факультета ВСО и кафедры сестринского дела является разработка программы взаимодействия между МЗ КР и КГМА по формированию целевого заказа на подготовку специалистов сестринского дела, педагогических кадров для медицинских колледжей, руководителей сестринских служб; создание на клинических базах тренажерных кабинетов для доклинической и клинической отработки сестринских манипуляций; обеспечение новейшей специальной и учебно-методической литературой преподавателей и студентов факультета ВСО; способствование формированию отечественной научной базы исследований в области сестринского дела и непосредственное участие в выполнении плана реформирования сестринского образования.

На кафедре проводится активная научно-методическая работа. Были разработаны и изданы ряд научных разработок. Методические руководства, методические рекомендации. Написаны статьи и изданы как в республике Кыргызстан, так и за рубежом в настоящее время для создания четких ориентиров в определении места выпускников

ФВСО в системе здравоохранения необходимо определить перечень и номенклатуру должностей, которые могут занимать специалисты сестринского дела с высшим образованием с дифференцированной оплатой их труда. Не менее важным является повышение ответственности руководителей ЛПО и заинтересованных лиц за кадровую политику с предпочтением специалистов сестринского дела с высшим образованием при назначении руководителей подразделений сестринских служб.

В современных условиях необходимо шире внедрять квалифицированные управленческие кадры специалистов сестринского дела с высшим образованием в систему ПМСП.

Сейчас работа по развитию учебно-методического обеспечения, совершенствованию содержания и методологии образования, созданию и обновлению программ обучения по специальности «Сестринское дело» в Высшей школе продолжается.

Сестринское дело является одним из наиболее древних видов человеческой деятельности, предусматривающей целенаправленный уход за человеком с целью его лечения, облегчения страданий и укрепления здоровья. В этом заключается уникальность и ценность профессии медицинской сестры, которая занимается не только лечением и профилактикой заболеваний, но и является просветителем, пропагандирующим принципы здорового образа жизни.

Профессиональное образование является составной частью образовательной системы республики и должно реагировать на потребности общества в кадрах способных работать эффективно и качественно в условиях современных социально-экономических преобразований. Наша республика оказалась перед необходимостью реформирования своей системы здравоохранения и образования.

Одной из основных задач реформы является обеспечение государством гарантированного уровня и качества первичной медико-санитарной помощи населению, что, безусловно, предусматривает и изменение организации сестринского дела. Сестринское дело и сестринское образование в нашей республике в период реформы сектора здравоохранения претерпели значительные изменения. Во всех организациях ПМСП ключевую роль в сохранении и укреплении здоровья населения, являясь много-

численной группой работников здравоохранения, играют специалисты сестринского дела.

Медицинские сестры являются неотъемлемой частью любого лечебного учреждения и в повседневной жизни работают в непосредственном контакте с пациентом и со всеми группами населения и в большинстве случаев являются первым, последним и наиболее постоянным звеном контакта больного с системой здравоохранения.

В этих условиях является важным, чтобы хорошо подготовленная медсестра могла принимать самостоятельные решения по осуществлению ухода за больными, могла оказать им своевременную профессиональную помощь.

Она должна проводить разъяснительную работу по оздоровлению населения, осуществлять лечебный процесс, оказывать психологическую поддержку в укреплении и сохранении здоровья. Страна нуждается в специалистах, обладающих профессиональной мобильностью и быстрой адаптацией в современных меняющихся условиях. В то же время, развитие сестринского дела является экономичным способом укрепления здоровья людей и проведения здравоохранительных мероприятий.

Сегодня медсестры всех стран стремятся поднять статус своей профессии и расширить сферу своей компетенции за счет повышения возможностей для теоретической и практической подготовки. Всем вышеперечисленным и было продиктована необходимость подготовки медсестер нового типа с использованием международных стандартов – менеджеров сестринского дела и преподавателей для медицинских образовательных учреждений и создание Центра и кафедры Сестринского дела.

При этом анализ зарубежного опыта показал, что общей тенденцией развития сестринского образования является движение в сторону высшего сестринского образования. Активизации этого процесса способствовал ряд международных документов. Так, еще в Конвенции о сестринском персонале, принятой в 1977 году Международной организацией труда, и сопровождавшей ее рекомендации указывалось на необходимость открытия в странах обучения по программам высшего (университетского) сестринского образования, ориентированным преимущественно на подготовку педагогических, управленческих и исследовательских кадров.

Государственный образовательный стандарт и Основная образовательная программа по направлению подготовки «Сестринское дело» ориентированы на подготовку управленческих и педагогических кадров, а также нацелены на практическую деятельность и базируются на компетентностном подходе.

Практическая деятельность специалистов сестринского дела заключается в оказании квалифицированной помощи, проведении профилактической работы с населением, обеспечении организации работы сестринского персонала, а основная часть профессиональных компетенций направлена на формирование грамотного специалиста, который может работать в учреждении здравоохранения страны на любой сестринской должности.

Профессиональные компетенции, относящиеся к организационно-управленческой и исследовательской деятельности, нужны руководителям сестринских служб и подразделений (старшим и главным медицинским сестрам).

КЫРГЫЗСТАНДА ҮЙ-БҮЛӨЛҮК ДАРЫГЕРЛЕРДИН КЕЛЕЧЕГИ

Медицинада ар бир багыт кымбат, маанилүү, бирок арасында бейтап менен тыгыз байланышты түзгөн, чоң ролго ээ байыркы багыттардын бири үй-бүлөлүк медицина болуп саналат. Бул нерсени мыкты дарыгердин бири дагы тана албаса керек. Башкача айтканда, башка ийри багыттардан өзгөчөлүгү бар. “Эгерде дарыгер кесиби бул күнүмдүк эрдик болсо, үй-бүлөлүк дарыгер – ашкан кайрат”, – деп айта алам.

Үй-бүлөлүк медицинанын эң негизги баалуулугу – комплекстүү түрдө кароо, ар тараптуу медицина өрөөндөрүн бириктирип бүтүндөй бир ден-соолук мамлекетчесин куруу. Кичинекей ымыркайдын ден соолугунан тарта улуу муундун ден соолугуна чейин көңүл бурганы буга далил. Тилекке каршы, акыркы убакта Кыргызстанда заманбап медицинабыз ирилешип кеткендиктен жалпы дарыгер (үй-бүлөлүк дарыгер) деген түшүнүктүн чыныгы маңызы жоголо баштаган. А бирок ага карабастан мамлекетибизде үй-бүлөлүк медицина акыркы беш-он жылдыкта келечекке кадамын тепкичтен тепкичке таштап келе жатат. Бүгүнкү күндө дүйнөлүк үй-бүлөлүк

дарыгерлер уюмдарынан, Республикабыздын Саламаттык сактоо министрлигинен үй-бүлөлүк медицинага көңүл бурула баштаган. Көптөгөн жеке программалар уюштурулууда. Мисалы, “Дени сак адам-өнүккөн өлкө” 2019–2030-жж. программасынын багыты – алгач медициналык-санитардык жардамды жаңылантуу менен үй-бүлөлүк медицина аркылуу бүткүл калк үчүн тең укуктуу жеткиликтүүлүк принцибинде саламаттыкты сактоонун натыйжаларын жакшыртуу.

Аны менен бирге жан дүйнөсү менен кызыккан жаш адистерибиз дагы аз эмес. Өз билимин жакшыртуу максатында ар тараптуу республикалык жана эл аралык конференцияларга катушуп келүүдө. Үй-бүлөлүк медицина адистигинин чыныгы маңызы менен таанышып, перспективдүү багыт экенин жаш дарыгерлерибиз дагы түшүнүүдө. Чыныгы үй-бүлөлүк дарыгер өзүнө профессионалдуу-

луктун, жоопкерчиликтин, чечкиндүүлүктүн, камкордуктун, чыдамкайлыктын жана жөнөкөйлүктүн эси болуп, бейтаптын акча-сын да, убакытын да үнөмдөшү зарыл экенин дагы үйрөнүүдө. Төмөнкү нерселер мамлекетибиздин ар бир алыскы жана жакынкы регионорунда өз кесибин мыкты билген, ар бир бейтап менен тыгыз байланышты түзө алган жаш үй-бүлөлүк дарыгерлерди тарбиялоодо чоң өбөлгө түзүп берүүдө. Мына бул дагы

башка ийри багыттардан үй-бүлөлүк медицинанын деңгээлин көтөрүүдө камкордуктун, келечекке карата кошумча ой-пикир катары айта турган нерсе: бир гана медициналык тармагын ойлобостон элибизге дагы тааныштыруу максатында семинарлар өтүлүп, лекциялар окутулса, ар бир жараныбыз үй-бүлөлүк медицинанын чыныгы функциясын түшүнүп алса, бул тармакка карата кабыл алынган ар

бир мыйзам ишке ашып, албетте, үй-бүлөлүк медицинабыз дагы да өсүп-өнүгөт. Алыскы региондорубузда дагы бейтаптар оорунун башталып келе жаткан баскычтарында эле ден соолугуна өзү жашаган аймагынан кам көрө баштайт. Ал үчүн болгону гана ар бир жаш дарыгер, ар бир жараан четте калбоосу абзел.

Демек, Кыргызстанда үй-бүлөлүк медицинанын жана бул тармактагы дарыгерлердин келечеги кең деп ишенем жана кайрылуу жасайм:

“Оорунун алгач баскычында,
Бейтапты сактап калалы!
“Үй-бүлөлүк дарыгердин”
Маанисин тактап алалы!
Заманыбызга жараштырып
Басыпты даңтап алалы!
Келечекте ден соолуктуу
Өлкөнү курап салалы!”

Даярдаган: Алиман Жекшенбаева,
үй-бүлөлүк медицина кафедрасынын
1-жылынын ординатору

Мы против СПИДа... скажем СПИДУ, СТОП!

с лозунгом «Мы против СПИДа... Скажем СПИДУ, Стоп!».

Данное мероприятие началось с информационной прогулки от медицинской клиники «Vedanta» до главного корпуса Международной

1 декабря – международный день борьбы со СПИДОМ. По приглашению деканата ИНСМ, в лице куратора Алтач Евгении Вячеславовны, было проведено совместное мероприятие ВУЗов – ИНСМ – КГМА – Университет Салымбекова со студентами обучающиеся на английском языке.

Кураторами факультетов АЯО совместно с иностранными студентами было организовано информационно-просветительское шествие

Высшей Школы Медицины. В процессе шествия иностранными студентами были розданы информационные плакаты о СПИДе для наших местных жителей КР.

По окончании шествия все участники были приглашены в ИНСМ, где продолжился митинг с выступлениями докладчиков по вопросу о всемирном дне борьбы со СПИДОМ. Поприветствовала всех участников

данного шествия, декан факультета ИНСМ – Сатаркулова Айнура Манасовна.

В выступлении с докладами участвовали преподаватели и студенты ИНСМ и студенты университета Салымбекова. Так же в выступлениях приняли активное участие студенты КГМА – Abdullah Muhammad Talha Bin – 4курс 44гр; Chaurasia Anshuman – 4 курс 23гр; Zeeshan Ali Baig – 4 курс 37гр, а так же куратор факультета ЛДАЯО – Корниленко Виктория Витальевна.

Было обсуждено множество вопросов интересующих студентов по данной теме.

По окончании встречи, деканом факультета А. Сатаркуловой Айнурой были вручены всем участникам именные сертификаты ИНСМ.

МЕДАКАДЕМИЯНЫН СТУДЕНТТЕРИ ТЕЗ ЖАРДАМДЫН МОБИЛДИК ҮКТИЯРДУУ КОМАНДАСЫНА КОШУЛДУ

2022-жылдын 11-ноябрында Кыргыз Республикасынын Улуттук Кызыл Жарым Ай Коому менен биргеликте Үйдө комплекстүү кам көрүү долбоорун ишке ашыруунун алкагында Бишкек шаарынын калкын тейлөө үчүн мобилдүү ыктыярдуу тез жардам топтору иштей баштады. Аталга топторго Дарылоо иши жана педиатрия факультеттеринин

2-6-курстарына чейинки алгачкы 33 студент волонтер катары кабыл алынган.

Ар бир жума сайын күндүзү эки саат окуудан үзгүлтүксүз иштөө, студенттерге баа жеткис тажрыйба болуп, тез жардам врачынын кесиптик чеберчилигин өнүктүрүүгө, курстардын жана факультеттердин студенттеринин ортосундагы бай-

ланышты чыңоого, Кызыл Жарым Ай жана эл аралык гуманитардык уюмдардын ишмердүүлүгү менен жакындан таанышуу жардам берет. 2-курстун студенти Айкыз өз ою менен бөлүштү: «Тез жардамда иштөө мага абдан жакты, бул абдан жакшы тажрыйба болду, тажрыйбалуу өнөктөштөрүм, жардам берип, колдоо көрсөтүштү».

VII МЕЖДУНАРОДНЫЕ «ИГРЫ ПЕДИАТРОВ 2022»

В честь 50 летнего юбилея кафедры детских инфекционных болезней КГМА. И. К. Ахунбаева прошли VII-Международные «Игры Педиатров 2022».

Отметим, I Игры педиатров были проведены в далеком 2016 году. И до сих пор проводится кружком по педиатрии «Pediatry Alumni» под руководством ассистента кафедры факультетской педиатрии КГМА Данияра Аматава.

В Играх участвовали команды: команда «VITAminki», которая представляла Казахский Национальный Медицинский Университет им. Санжара Джафаровича Асфендиярова, команда «Ortu solis» – восходящее солнце, которая представляла Термезский филиал Ташкентский Медицинской Академии, команда «Утомлённые сменой», которая представляла Кыргызско-Российский Славянский Университет им. Бориса Николаевича Ельцина, Команда «Dream team» выступающая от Кыргызской Государственной Медицинской Академии.

Все команды награждены соответствующими медалями и денежными призами.

ПОЗДРАВЛЯЕМ ПОБЕДИТЕЛЕЙ ОЛИМПИАДЫ!

С 16 по 17 декабря 2022 года в Самаркандском государственном медицинском университете прошла III Международная олимпиада студентов медицинских вузов «Самарканд-2020».

В международной студенческой Олимпиаде под руководством своих более чем 120 наставников приняло участие более 3000 студентов в онлайн и традиционном формате из 76 высших медицинских учебных заведений Франции, Польши, России, Казахстана, Кыргызстана, Таджикистана, Украины, Белоруссии, Турции и Азербайджана.

На олимпиаде заняли места Суйунбек Акинов – 3 место "Хирургия", Нурбек Камилев 3 место "Анатомия", Иса Ибрагимов – 2 место, также участвовали Шахноза Нурматова, Бермет Аттокурова.

После приезда, ректор КГМА Индира Кудайбергенова тепло встретила участников олимпиады и поздравила студентов занявших призовые места.

«САРМЕРДЕН» КАРОО-СЫНАГЫ

И. К. Ахунбаев атындагы КММАнын жыйындар залында К. Үсөнбеков атындагы аскерий институттун курсанттары жана Медакадемиянын кыздары арасында кыз-жигит «Сармерден» кароо-сынагы болуп өттү.

"Кыз-жигит" сармерден – кыргыз элинин көөнөргүс салттарынын бири болгон.

Сармерден айтышуу жалындаган таланттардын жандуу үнү менен аткарылган ыр-күү, бий, макал-лакап, табышмак, жаңылмач көрүүчүлөрдүн жарпын жазып, көңүлүн көтөрүп абалкы салтты азыркы күндө жандандырган бирден бир жогорку деңгээлде өткөрүлгөн сынак болду.

Сынакта эки тайпа бирдей упай алып, достук жөнү десек болот, ишчаранын аягында катышуучуларга жана уюштуруучуларга: КММАнын кыргыз тили кафедрасына жана аскерий институтуна алкыш айтылып, ыраазычылык каттар тапшырылды.

«КУБОК РЕКТОРА» ПОЛУЧИЛА КОМАНДА ФАКУЛЬТЕТА ЛЕЧЕБНОЕ ДЕЛО 1 КГМА

В КГМА им. И. К. Ахунбаева провели турнир по футболу среди студентов на «Кубок ректора».

Первое место заняла команда факультета Лечебное 1, второе место заняли футболисты факультета Фармация, ну и третье место досталось команде стоматологического факультета. Стоит отметить, что победителям первых трех мест и лучшим игрокам, были вручены соответствующие дипломы и денежные призы.

«ПОСВЯЩЕНИЕ В СТУДЕНТЫ»

«Посвящение в студенты» для первокурсников вуза. Празднование по случаю посвящение в студенты – это обязательная мера для вновь поступивших во многих ВУЗах нашей страны. Торжественная часть сопровождается передачей символического ключа знаний и студенческого билета от старшего поколения вновь прибывшим, дают клятву студента КГМА.

КММАнын токсондук гезити
Ежеквартальная газета КГМА

Гезит бекер таратылат.
Газета распространяется бесплатно.

РЕДАКТОР

Осмоналиева
Раушан
Атайбековна

Ответственный
редактор
Дамирбек Б.

ЧЛЕНЫ РЕДАКЦИОННОГО СОВЕТА:

Ырысов К. Б. – проректор по учебной работе
Бримкулов Н. Н. – заведующий кафедрой семейной
медицины/постдипломное обучение
Асаналиев Н. Д. – заместитель декана ЛДАО
Акылбекова А. А. – преподаватель, завуч кафедры кыргызского языка
Абдыбалиева К. – доцент кафедр физики, математики, информатики
и компьютерных технологий
Ибраимов А. – аспирант КГМА
Токоев Ж. К. – студент 5 курса факультета «Лечебное дело»
Мусабекова Э. Э. – студентка 5 курса факультета «Педиатрия»
Максатбеков Байырбек – студент 4 курса факультета «Стоматология»
Абышева Шахрина – студент 4 курса факультета «медико-профилактическое дело»

РЕДАКЦИОННЫ ДАРЕГИ:

Бишкек ш. , И. Ахунбаев көч. , 92
т. 54-31-60
Адрес редакции:
г. Бишкек, ул. И. Ахунбаева, 92

«Учкун» ААКда басылды.
Отпечатано в ОАО «Учкун».
Зак. 1200. Тираж 500.